

שְׁלִישׁ בַּמִּקְרָא, שְׁלִישׁ בַּמִּשְׁנָה, שְׁלִישׁ בַּתְּלִמוֹד וְעֲלֵיהֶם
נֹאמַר 'וּשְׁנַנְתֶּם', וּבִיָּארוּ בְעֲלֵי הַמִּשְׁנָה אֶל תִּקְרִי וּשְׁנַנְתֶּם אֵלָּא וּשְׁלֹשְׁתֶּם מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ
לְשַׁלֵּשׁ אֶת לִימּוּדוֹ שְׁלִישׁ בַּמִּקְרָא וּשְׁלִישׁ בַּמִּשְׁנָה וּשְׁלִישׁ בַּתְּלִמוֹד [שנא]. וְרָזָא דְּמִלָּה,
(דְּבָרִים כב) כִּי יִקְרָא קֵן צִפּוֹר לְפָנָיו בְּדֶרֶךְ, בְּמֵאֲרֵי מִקְרָא
וְסוּד הַדָּבָר הוּא מִש"כ 'כִּי יִקְרָא קֵן צִפּוֹר לְפָנָיו בְּדֶרֶךְ', דִּהְיִינוּ שֶׁעַל בְּעֲלֵי הַמִּקְרָא הִשְׁכִּינָה
שׁוּרָה רַק בְּדֶרֶךְ מִקְרָא וְלֹא קְבוּעַ [שנא]. (שְׁמוֹת כה) וְעָשִׂיתָ מְנוֹרַת זָהָב
טָהוֹר. הֵא אֹקְמוּהָ, וְעָשִׂיתָ מְנוֹרַת, כָּלָל. זָהָב, פֶּרֶט.
מְקֻשָּׁה, כָּלָל וּמִש"כ 'וְעָשִׂיתָ מְנוֹרַת זָהָב טָהוֹר', בִּזְהָ בִיָּארוּ חֲז"ל וְאָמְרוּ שִׁמְש"כ
'וְעָשִׂיתָ מְנוֹרָה' הוּא כָּלָל, וּמִש"כ 'זָהָב' הוּא פֶּרֶט, וּמִש"כ 'מְקֻשָּׁה' הוּא כָּלָל, וְכָלָל וּפֶרֶט וְכָלָל
אֵי אֵתָּה דִּן אֵלָּא כַּעֲיֵן הַפֶּרֶט, וּמָה הַפֶּרֶט הוּא מִיֵּן מִתְכַּת אָף הַכָּלָל הוּא מִתְכַּת, דִּהְיִינוּ
שֶׁהַמְּנוֹרָה כְּשֶׁרָה בְּכָל מִינֵי מִתְכַּת וְלֹא דוּקָא שֶׁל זָהָב [שנב]. וְכִפָּה מִקְרָאִין
מֵאֲרֵי מִתְנִיתִין, אֵינֻז מֵרַבִּין וּמִמַּעֲטִין, כְּגוֹן רַבָּה
וּמַעֲט. אוֹף חֲכִי, מֵרַבִּין, אֶל תִּקְרִי מָה. אֵלָּא מֵאָה [שנג]

אור הרשב"י

כללי ופרטי: ועשית מנורת – כלל, זהב טהור –
פרט, מקשה תיעשה המנורה – חזר וכלל, כלל
ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, מה
הפרט מפורש של מתכת, אף כל של מתכת.
[שנג] כדאיתא במנחות דף מג עמוד ב' תניא,
היה רבי מאיר אומר: חייב אדם לברך מאה
ברכות בכל יום, שנאמר: ועתה ישראל מה ה'
אלקיך שואל מעמך. ופירש"י מה ה' אלהיך וגו'
– קרי ביה מאה.

[שנ] כדאיתא בקידושין דף ל' עמוד א' אמר רב
ספרא משום ר' יהושע בן חנניא, מאי דכתיב:
ושננתם לבניך? אל תקרי ושננתם אלא
ושלשתם, לעולם ישלש אדם שנותיו, שליש
במקרא, שליש במשנה, שליש בתלמוד. מי
יודע כמה חיי? לא צריכא – ליומי.
[שנא] וכתב הרמ"ק נראה לי חסר כאן וגם
המשך מאמר הבא חסר.
[שנב] כדאיתא במנחות דף כח עמוד ב' רבי דריש

הלימוד היומי

ניתן להקדיש עבור הנצחות או לרפואה / הצלחה טל' 02-6249000

וכן יש עוד כמה מקראות שבעלי המשנה מרבים וממעטים שלא כפי פשט הכתוב, כי הנה יש כלל של ריבה ומיעט ומשום כך חז"ל יכולים להוסיף אות בדרך דרשה, וכמו שדרשו חז"ל אל תקרי מזה ה' דורש אלא מאה, שהוא סוד מאה ברכות שחייב האדם לברך בכל יום.

הקב"ה נתן לחכמים רשות לדרוש את התורה כדי לקשט את השכינה
אוֹף הָכִי, אֶל תִּקְרִי וְשִׁנַּנְתָּם, אֶלֹּא וְשִׁלַּשְׁתָּם. וְדַרְשִׁינָּן
מִנִּיה, שְׁלִישׁ בַּמִּקְרָא, שְׁלִישׁ בַּמִּשְׁנָה, שְׁלִישׁ
בַּתְּלִמוּד. כִּדְאִיתָא בְּקִדּוּשֵׁין וכן חז"ל דרשו אל תקרי 'ושננתם' אלא
 ושלשתם מאחר שהאדם צריך לשלש את לימודו שליש במקרא ושליש במשנה ושליש
 בתלמוד וכדאיתא בקדושין ל' ע"א [שנד]. **אוֹף הָכִי, (במדבר ז) בְּיוֹם כֹּלֶת**
מִשֶּׁה, כֹּלֶת דַּרְשִׁינָּן בִּיה. וכן מש"כ 'ביום כלות משה' חז"ל דרשו ביום כלת
 משה, דהיינו שהוא לשון כלתו של משה. **אִי תִימָא דַּרְשִׁינָּן לֹאן מִנְהוּן.**
כִּיצַד מֵאֲלָפָא בֵּיתָא ואם תאמר שהרי חז"ל יכולים לדורשו רק מהתיבה
 עצמה כגון לדרוש מאותיות הא' ב' שאם יתר או חסר אות מהתיבה כפי המסורה אז חז"ל
 יכולים לדרוש בזה, **וְלֹא מַעְצָמָן דְּאִינוּן לִית לֹאן רְשׁוּ, לְאֻסְפָּא,**
וְלֹא לְמַגְרַע אוֹת מִנִּיה, (דהיא ו') **אוּ לְאַחֲלָפָא אֶת דָּא**
בְּאֵת אַחֲרָא אבל אין רשות לחז"ל לדרוש מדעתם להוסיף או לגרוע או להחליף

אור הרשב"י

[שנד] הנה לשון זו היא הגהה מחוץ לזהר והמעתיקים הכניסוהו בפנים.

הלימוד היומי

ניתן להקדיש עבור הנצחות או לרפואה / הצלחה טל' 02-6249000

אות זו באות אחרת. **הָא פְּתִיב כִּלּוֹת מָלֵא בְּאוֹרֵייתָא. מֵאן יְהִיב לֹזן רְשׁוֹת לְמַגְרַע אוֹת מְנִיָּה, דְּהוּא ו', הָא לָא אִית הָכָא מְלָה דְּאִתְחַלְף בְּאַלְפָא בֵּיתָא** ואם כן קשה שהרי כתוב בתורה כלות מלא עם אות ו', ומי נתן להם רשות לגרוע את האות ו' ולדרוש כלת בלא ו', והרי אין כאן תיבה שאפשר להחליפה בא"ת ב"ש וכדו' ולדרושה באופן אחר ואם כן איך גרעו חז"ל אות בתורה (קרני אור). **אֵלָא עַל אֵלִין תִּיבִין חֲסֵרִין, דְּאִינּוֹן מְלָאִים. וּמְלָאִים, דְּאִינּוֹן חֲסֵרִים. וְעַל כֵּל פִּירוּשֵׁין דִּיכֵלִין לְמַעַבְד לְקַשְׁטָא כֵּלָּה בְּתַכְשִׁיטִין דִּילָּה** אלא באמת כל דרשות חז"ל על תיבות חסרות כאילו הם מלאות ותיבות מלאות כאילו הם חסרות, וכן כל שאר הפירושים שהם מפרשים בתורה הם יכולים לעשות כך, מאחר שהקב"ה נתן להם רשות לדרוש את התורה בכדי לקשט את השכינה בתכשיטים שלה, **קְדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא מְנִי לְמַעַבְד, כְּמָה דְּיִימְרוּן, וּלְמַהּוּי מֵאֲמִין לֹזן, הֵדָּא הוּא דְּכִתִּיב,** (דברים יז) **עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךְ** [שנה] ומשום כך ציוונו הקב"ה לעשות כמו שחכמים יאמרו ולהיות מאמין בדבריהם כי זהו מש"כ בפסוק 'על פי התורה אשר יורוך'.

אור הרשב"י

[שנה] וכתב הרמ"ז נראה דדוקא במלאים בדרוש חסרים במלאים ומלאים בחסרים, וחסרים אינם צריכים להתנהג במדות שהתורה נדרשת, כגון חילופי א"ב וכיוצא, אלא יכולין ואינם נרגשים במכטא. והטעם לפי שאותיות יהו"א נחים נסתרים

הלימוד היומי

ניתן להקדיש עבור הנצחות או לרפואה / הצלחה טל' 02-6249000

חז"ל יודעים היכן לגרוע והיכן להוסיף

לְאוֹמֵן דְּחַתַּךְ מָאִי לְבוֹשִׁין דְּמַלְכוּתָא, וְעֶבֶד מְנַהֵן

חֲתִיכֵן סְגִיאיִן והוא משל לחייט אומן שחותך את לבושו של המלך,

והוא עושה מהן חתיכות רבות, אינון דִּידְעִין אַתְרִין דְּחִסְרִין אֵלִין

חֲתִיכֹת, או אֵלִין דְּמִשְׁתַּאֲרִין, אינון מְתַקְנִין אינון

לְבוֹשִׁין, וְשׂוֹיִן אינון חֲתִיכֹת דְּאִתּוֹסְפֵן, בְּאַתְר

דְּמַעוּטִין, וְחֲתִיכֹת דְּאינון מְעַטִּין, מוֹסִיפִין עֲלֵיהּ והנה

אותם שיודעים את המקומות של הבגד שנחסרו מהם החתיכות האלו, או שהם יודעים על

החתיכות שנשארו להיכן הן שיכות, אז הם מתקנים את אותם המלבושים והם שמים את

החתיכות המיותרות במקום שיש חתיכות מועטות, ומקום החתיכות המועטות הם מוסיפים

עליהן חתיכות אחרות, וְהָאִי אֵיהּ עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךְ ולכן

נאמר 'על פי התורה אשר יורוך', דהיינו שחז"ל יודעים היכן לגרוע והיכן להוסיף.

ההלכה מתבררת בין החכמים ע"י קושיות ותירוצים, עד שנפסקת ההלכה על

בוריה

וְאִי תִימָא, אִי כַּךְ הוּא, מֵאִי אֵיהּ דְּלִמְנִין טָעִי חַד

מְנַיְיהוּ, וְיִימָא הִדְרִי בִי ואם תאמר שאם כל דברי חז"ל הם נכונים

איך מצינו לפעמים שאחד מהם הוא טועה והוא אומר חזרתי בי. אָלָא עַד

דִּיעְבְּדִי הוֹרָאָה מִהֵיאָה מְלָה דְּחוּלְקִין עָלֶהּ, יְכִיל הָהוּא

דְּאֶקְשִׁי עָלֶהּ, לְמִימַר הִדְרִי בִי אלא באמת רק קודם שיפסקו החכמים

הוראה למעשה באותו דבר שהחכמים חולקים עליו, אותו חכם יכול להתקשות בדבריהם

הלימוד היומי

ניתן להקדיש עבור הנצחות או לרפואה / הצלחה טל' 02-6249000